

ЗВО «Університет Короля Данила»
Бібліотека ЗВО «Університет Короля Данила»

Натхнення через танець

Ната́лія Миха́йлівна Скору́льська (1915 — 1982) –

українська балерина, балетмейстерка, педагогиня,
лібретистка, заслужена артистка України

(110 років від дня народження)

Довідкове видання

Івано-Франківськ

2025

Натхнення через танець. Наталія Михайлівна Скорульська (1915 — 1982) — українська балерина, балетмейстерка, педагогиня, лібретистка, заслужена артистка України (110 років від дня народження) : довідкове видання . Івано- Франківськ: ЗВО « Університет Короля Данила » , бібліотека, 2025 . 8 с.

7 листопада 2025 року – 110 років від дня народження Наталії Скорульської.

Український балет — це не тільки унікальне відображення української культури, а й історії видатних особистостей , які зробили його відомим на весь світ. Наталя Скорульська – балерина, балетмейстер, лібретист, Заслужена артистка України, одна з видатних діячів епохи становлення української класичної хореографії та розвитку танцювального мистецтва ХХ ст. в Україні.

Її ім'я стало символом натхнення, творчої майстерності та відданості мистецтву танцю. Вона – символ сили жіночої творчості та лідерства в іменах видатних українок у балеті .

Українська Асамблея імені Наталії Скорульської вже десятий рік поспіль продовжує її справу — утверджує цінності української хореографічної школи, підтримує молоді таланти та популяризує мистецтво танцю як мову духовності й краси.

Вся творчість балерини була цілеспрямованою і самовідданою працею на добро української хореографічної культури.

Відроджуючи імена таких особистостей, як Наталія Скорульська , ми вчимося з пошаною відноситися до рідної культури.

Наталія Михайлівна Скорúльська (20 листопада 1915, Житомир — 6 серпня 1982, Київ) — українська балерина, балетмейстерка, педагогиня, лібретистка, заслужена артистка України

Наталія Михайлівна Скорульська (20 листопада 1915, Житомир — 6 серпня 1982, Київ) — українська балерина, балетмейстерка, педагогиня, лібретистка, заслужена артистка України (1951). Дочка композитора Михайла Скорульського, мати Роксани Скорульської.

Народилася в м. Житомирі 7 листопада 1915 р. в сім'ї українського композитора Михайла Скорульського та оперної співачки Людмили Андрієнко-Скорульської.

Наталя Михайлівна навчалася в школі №7, закінчила Житомирську балетну студію у 1931 р. та вступила до Київського театального технікуму. З 1932 р. - солістка балету, а з 1953 по 1982 рр. – балетмейстер Київського театру опери та балету ім. Т.Шевченка. Паралельно працювала балетмейстером - педагогом Дитячої хореографічної студії Київського палацу піонерів і школярів, поставивши ряд дитячих балетів. Вивчала танцювальний фольклор Волині, Полісся, Закарпаття. Ставила народні танці у виставах драматичних театрів України та у кінофільмах (Студія ім. А.Довженка). Як балерина, танцювала не лише ведучі партії балетів класичного репертуару, а й величезний успіх мала як характерна танцівниця, особливо в циганських й іспанських номерах балетних дивертисментів, в т.ч. і в оперних спектаклях.

Створивши разом з батьком Михайлом Скорульським балет «Лісова Пісня», прем'єра якого відбулася 25.02.1946р., Наталя Михайлівна написала лібрето на музику, яку створив її батько, є співбалетмейстером балету, переставила його на всі сцени балетних театрів України. Цей балет і до сьогодні є перлиною та візитівкою українського національного балету.

Життєпис

Наталія Скорульська народилася в Житомирі 7 листопада 1915 року у родині композитора Михайла Скорульського.

1931 — закінчила Житомирську хореографічну студію.

1934 — закінчила хореографічний і драматичний відділ Київського музично-драматичного технікуму.

1932—1955^[2] (чи 1934—1956^[3]) — солістка балету Київського театру опери та балету імені Т. Шевченка.

1941—1944 — артистка Об'єднаних театрів опери і балету в Алма-Аті.

1942—1944 — асистентка балетмейстера в театрі імені Абая

1953—1982 (з перервами) — балетмейстерка Київського театру опери та балету імені Т. Шевченка

1965—1970 — балетмейстерка-педагогиня дитячої хореографічної студії Київського палацу піонерів і школярів

З 1972 року викладала композицію танцю в Інституті культури імені А. Е. Корнейчука (Київ).

Похована на Байковому кладовищі в Києві разом з батьком М. А. Скорульським.

Могильний напис Н. М. Скорульській на могилі М. А. Скорульського на Байковому цвинтарі в Києві .

Діяльність

Балетний репертуар

Основні партії: Одетта-Одиллія, за іншими даними — тільки Одетта («Лебедине озеро» П. І. Чайковського), Лауренсія («Лауренсія» А. А. Крейна), Марія, Зарема («Бахчисарайський фонтан» Б. Асаф'єва), Айша, Гаяне, Маріула, Афіна, Гера, Головна Русалка («Лілея» К. Данькевича), Русалка водяна («Лісова пісня» М.Скорульського) та ін.

Балетмейстерка

Скорульська поставила балети:

1958 — «Лісова пісня» М. А. Скорульського (спільно з В. Вронським), Київський театр опери та балету ім. Т. Шевченка. В 1972 році Н. Скорульська відтворила цю постановку в Київському театрі опери та балету.

1961 — «Лісова пісня» М. А. Скорульського, Донецький театр опери та балету.

1962 — «Ульянка» А. Коломійця (балетна студія київського Палацу піонерів).

1963 — «Тіні забутих предків» В. Кирейка (Київський театр опери та балету; Донецький театр опери і балету)

1965 — «Королівство кривих дзеркал» Ю. Рожавської (Народний театр балету Жовтневого палацу культури, Київ).

Ставила танці в драматичних постановках.

Лібретистка

Авторка лібрето балетів «Лісова пісня» М. Скорульського^[4], «Королівство кривих дзеркал» Ю. Рожавської, «Івасик», «Ульянка» А. Коломійця, «Маруся Богуславка» Анатолія Свечнікова (спільно з Всеволодом Чаговцем), «Тіні забутих предків» В. Кирейка (спільно з Флоріаном Коцюбинським), «Оргія» В. Кирейка за драмою Лесі Українки.

Авторка статей з питань хореографії на сторінках періодичної преси.

Нагороди

1951 — Заслужена артистка України

Вшанування пам'яті

У Житомирі проводиться щорічний конкурс хореографічного мистецтва — Міжнародні Хореографічні Асамблеї ім. Н. Скорульської.

2016 року на будинку Житомирської обласної філармонії імені Святослава Ріхтера встановлено меморіальну дошку балерині Наталії Скорульській.

Українська балерина, балетмейстерка та педагогиня створила лібрето для «Лісової пісні» на музику свого батька — Михайла Скорульського. Прем'єра балету відбулась 25 лютого 1946 року в Київському театрі опери й балету.

Драма-феєрія «Лісова пісня» – діамант у вінці творів класичної української літератури і у творчості Наталії Скорульської. Твір геніальної письменниці Лесі Українки, який був написаний у 1911 році у далекому Кутаїсі, пронизаний любов'ю та щемливим сумом за батьківщиною, її мовою, історією, культурою. Видатне хореографічне втілення твору відбулося в однойменному балеті Михайла Скорульського (лібрето Наталії Скорульської). Скорульський вдалося створити справжній гімн щирим та палким почуттям. Балет у виконанні Скорульської «Лісова пісня» є взірцевим, знаковим не лише для українського балетного мистецтва, а й для світової балетної спадщини. Відомий балетний критик Ю. Станішевський зауважив: «Драма-феєрія Лесі Українки дуже близька природі балетного мистецтва. Проїнята казковою фантастикою, подихом високої поезії, якоюсь романтичною окриленістю і майже танцювальними ритмами, що відчуються у віршованому тексті драми, вона немов призначена для хореографічного втілення».

Лібрето до балету було написане донькою композитора – Наталією Скорульською, якій вдалося зберегти образи та сюжетні лінії літературного першоджерела, поглибити психологізм та драматизм головного конфлікту, розкрити основну філософську ідею – лише у єднанні з природою людина збереже свій душевний спокій, чесноти, духовну та тілесну красу.

Новаторство музики до балету «Лісова пісня» полягає «в майстерній модифікації класичних балетних структур і методів відповідно до змісту й емоційного забарвлення твору, у перенесенні їх на український національний ґрунт, як потребує художня концепція драми-феєрії».

Атмосфера балету добре передається віршованими рядками відомої української поетеси Ліни Костенко:

І як тепер тебе забути?

Душа до краю добрела.

Такої дивної отрути

Я ще ніколи не пила.

Такої чистої печалі,

Такої спраглої жаги,

Такого зойку у мовчанні,

Такого сяйва навкруги

Такої зоряної тиші.

Такого безміру в добі..!